

Interní sdělení

VYPRAVENO

- 6 -06- 2019

Podatelna Sokolovská

Došlo dne

Čj. PKM.

Váš dopis značky / ze dne 600100/3/2019
naše značka 900240/74/2019
vyřizuje / linka [redacted]
místo odeslání / dne Praha/5.6.2019

Sdělení útvaru

900200

[redacted]
vedoucí odboru

Pro útvar

600100

[redacted]
vedoucí odboru

Sdělení o stavu smlouvy č. 000851 00 17 z hlediska uveřejnění v registru smluv a opatření k nápravě

Vážený pane vedoucí,

smlouva č. 000851 00 17 byla v registru smluv uveřejněna 26.2.2018, ačkoliv byla podepsána dne 20.10.2017. Podle § 7 odst. 1 zákona č. 340/2015 Sb., o registru smluv, ve znění pozdějších předpisů, platí, že nebyla-li smlouva, na niž se vztahuje povinnost uveřejnění prostřednictvím registru smluv, uveřejněna prostřednictvím registru smluv ani do tří měsíců ode dne, kdy byla uzavřena, platí, že je zrušena od počátku.

Uvedená smlouva přitom evidentně podléhá povinnosti uveřejnění, když hodnota jejího předmětu je jistě vyšší než 50.000 Kč. Nenaplnuje ani žádnou jinou výjimku z povinnosti uveřejnění.

Zákon o registru smluv jednoznačně stanoví, že smlouva neuveřejněná do 3 měsíců od uzavření zaniká od počátku. Žádná možnost nápravy v tomto případě neexistuje. Zákon pouze v § 7 odst. 2 umožňuje nápravu, pokud byla nesprávně uveřejněna pouze část smlouvy a v § 7 odst. 3 pokud nebyla smlouva uveřejněna proto, že smluvní strany byly v dobré víře o tom, že právnícká osoba byla založena za účelem uspokojování potřeb majících průmyslovou nebo obchodní povahu nebo za účelem výzkumu, vývoje nebo zkušebnictví, pokud tato smlouva byla uzavřena v běžném obchodním styku v rozsahu předmětu činnosti nebo podnikání uvedené právnícké osoby zapsaného ve veřejném rejstříku.

Důvodová zpráva k návrhu zákona o registru smluv k § 7 pouze stručně uvádí, že účelem ustanovení § 7 je posílit právní jistotu a předcházet situacím, kdy strany smlouvu sice uzavřou, ale z nějakého (typicky z nepoctivého důvodu) nebudou mít zájem na jejím uveřejnění. V takovém případě platí, že je smlouva zrušena od počátku. Tato konstrukce nutí smluvní strany k aktivnímu přístupu při uveřejňování smluv. Úmysl zákonodárce je tedy jasný, příkladmo sice uvádí nepoctivý důvod, ovšem na důvodu neuveřejnění ve skutečnosti nesejde.

Zákon o registru smluv byl dvakrát novelizován. Novela zákonem č. 249/2017 Sb. přitom doplnila § 7 o návěti: na niž se vztahuje povinnost uveřejnění prostřednictvím registru smluv. Smyslem této úpravy bylo rozšířit sankci zrušení smlouvy od počátku i na smlouvy uzavírané za účelem odvrácení nebo zmírnění újmy hrozící bezprostředně v souvislosti s mimořádnou událostí ohrožující život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a smlouvy, jejichž předmětem jsou léčiva nebo zdravotnické prostředky. Zákonodárce tak potvrdil svůj úmysl zrušit od počátku smlouvy, které nebyly do 3 měsíců od uzavření uveřejněny v registru smluv.

Principem výkladu nezakládajícím neplatnost smlouvy se zabýval Nejvyšší soud v usnesení 29 Cdo 457/2011 ze dne 28.3.2012, jednalo se však o výklad obsahu smlouvy, navíc v situaci právní úpravy před účinností zákona o registru smluv. Nejvyšší soud zde dovedl, že pravidlo priority výkladu, který nezakládá neplatnost smlouvy, se

uplatní pouze, pokud je výklad nezakládající neplatnost smlouvy vůbec možný. Při aplikaci § 7 zákona o registru smluv je ovšem výklad nezakládající neplatnost smlouvy nemožný, protože se jedná o kogentní normu, která nepřipouští různý výklad. Rovněž např. náleží Ústavního soudu I. ÚS 625/03 ze dne 14.4.2005, podle kterého základním principem výkladu smluv je priorita výkladu, který nezakládá neplatnost smlouvy, před takovým výkladem, který neplatnost smlouvy zakládá, jsou-li možné oba výklady. Je tak vyjádřen a podporován princip autonomie smluvních stran, povaha soukromého práva a s tím spojená společenská a hospodářská funkce smlouvy. Tento náleží rovněž předchází účinnosti zákona o registru smluv, když navíc princip autonomie vůle smluvních stran není nadřazen kogentním ustanovením zákona. To ostatně náleží sám potvrzuje odkazem na čl. 2 odst. 4 Ústavy ČR, podle kterého každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.

Dokonce i náleží Ústavního soudu II. ÚS 658/18 ze dne 22.5.2018, vydaný po účinnosti zákona o registru smluv, předpokládá prioritu výkladu, který nezakládá neplatnost smlouvy, před takovým výkladem, který neplatnost smlouvy zakládá, jsou-li možné oba výklady. Je tak vyjádřen a podporován princip autonomie smluvních stran, povaha soukromého práva a s ním spojená společenská a hospodářská funkce smlouvy. Opět je třeba uvést, že se jedná o výklad obsahu smlouvy a princip práva soukromého. Zákon o registru smluv je přitom normou práva veřejného a nejedná se o výklad smlouvy, ale otázku jejího zrušení.

Samotný zákon o registru smluv byl předmětem přezkumu Ústavního soudu ČR v nálezu pléna 32/17 ze dne 22.1.2019. Zde Ústavní soud uzavřel, že zákon o registru smluv ani jeho jednotlivá ustanovení nejsou v rozporu s ústavním pořádkem a není dán důvod k jejich zrušení. Zákon o registru smluv byl v tomto nálezu posuzován již ve znění novely provedené zákonem č. 249/2017 Sb., ačkoliv návrh na zrušení tohoto zákona byl odůvodněn pouze ve vztahu k zákonu č. 340/2015 Sb. Ústavní soud zjistil, že zákon o registru smluv, jakož i jeho dosavadní novelizace, byly přijaty a vydány ústavně předepsaným způsobem. Dále považuje za vhodný, rozumný a efektivní i následek spojený s neuveřejněním dotčené smlouvy. Při vědomí pojištěk obsažených v § 7 odst. 2 a 3 zákona má Ústavní soud za to, že jde o účinný sankční mechanismus, přičemž si lze jen stěží představit jiný následek, který by měl na dotčené subjekty obdobný efekt a vedl je k řádnému a včasnému plnění jejich uveřejňovací povinnosti.

Ústavní soud uzavřel, že zákon o registru smluv jakožto celek, i včetně jeho vybraných napadených ustanovení, obstál v testu racionality a neshledal protiústavnost sankce zrušení smlouvy, ani její rozpor s ústavním pořádkem.

Smlouva je tedy zrušena od počátku. To znamená, že si smluvní strany musí vypořádat plnění, které si dosud podle zrušené smlouvy poskytly. Toto vypořádání se provádí podle zásad o bezdůvodném obohacení obsažených v § 2991 a násl. občanského zákoníku. Konkrétně podle § 2999 občanského zákoníku, podle kterého pokud plnil ochuzený za úplaty, poskytne se náhrada bezdůvodného obohacení ve výši této úplaty. To znamená, že se při ocenění bezdůvodného obohacení má vycházet z výše úplaty tak, jak byla „sjednána“, byť neplatně či neúčinně, mezi stranami, a nikoli z obvyklé ceny zjištěné znaleckým posudkem.

Ministerstvo vnitra ČR, odbor e-governmentu, vydalo metodický návod pro aplikaci zákona o registru smluv, který není právně závazný, je pouze materiálem odpovídajícím na nejčastější dotazy a vysvětlujícím správnou aplikaci zákona. V něm pro případ zrušení smlouvy od počátku radí: *Doporučujeme, aby strany uzavřely smlouvu o vypořádání závazků. Tou potvrdí, že nebudou vůči sobě navzájem opětovně uplatňovat nároky z plnění, které proběhlo v souladu s neuveřejněnou smlouvou, a zároveň potvrdí, že práva a povinnosti, které by měly přetrvávat z neuveřejněné smlouvy, uzavřením této smlouvy o vypořádání závazků nabývají platnosti a účinnosti. Neuveřejněná smlouva bude přílohou smlouvy o vypořádání závazků. Tímto zároveň dojde i k vypořádání bezdůvodného obohacení. Uzavřená smlouva o vypořádání závazků s přílohou bude rovněž uveřejněna v registru smluv.*

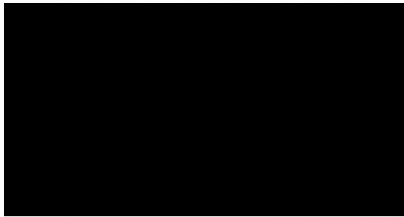
Na přímý dotaz Ministerstvo vnitra ČR e-mailem odpovědělo, že doporučený postup lze použít i pro smlouvy uzavřené v zadávacím řízení podle zákona o zadávání veřejných zakázek. Vzor smlouvy o vypořádání závazků má DPP k dispozici. Pro jeho zaslání ve formátu MS Word se obraťte na e-mail: [redacted]. Při jejím uzavírání je nutné dbát na to, aby nedošlo k podstatné změně závazku ze smlouvy na veřejnou zakázku po dobu jeho trvání bez provedení nového zadávacího řízení.

Lze tedy uzavřít smlouvu o vypořádání závazků, která rovněž podléhá povinnosti uveřejnění podle zákona o registru smluv. Tím by měla práva a povinnosti z chybně uveřejněné smlouvy přetrvat, i když smlouva by byla účinná až uveřejněním smlouvy o vypořádání závazků.

Jedná s o postup doporučený odborem Ministerstva vnitra ČR, který má problematiku zákona o registru smluv na starosti od počátku, a to již v osmé verzi metodického materiálu.

S pozdravem

vedoucí odboru Právní

